

U 25/2014 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisen
sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuudesta
(saavutettavuusdirektiivi)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 5 päivänä joulukuuta 2012 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktii-

viksi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuudesta KOM(2012) 721 lopullinen.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2014

Liikenne- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

Neuvotteleva virkamies Mikael Vakkari

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

MUISTIO
23.5.2014

EU/2012/0340

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI JULKISEN SEKTORIN ELINTEN VERKKOSIVUSTOJEN SAAVUTETTAVUUDESTA**1 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet**

Tässä direktiiviehdotuksessa käsitellään julkisen sektorin elinten verkkosivustoja, koska nämä elimet tarjoavat kansalaisille välttämätöntä tietoa ja palveluja ja koska julkiset menot voivat itsessään muodostaa turvatut ja suurehkot markkinat verkkosivustojen kehittäjille.

Verkkosisällön saavutettavuus on julkisen sektorin elimille erittäin tärkeää laajemman yleisön saavuttamisen ja viranomaisvelvoitteiden täyttämisen kannalta. Sähköisiä hallintopalveluita tarjoavien verkkosivustojen (EU:ssa noin 380 500 sivustoa) ja julkisen sektorin elinten verkkosivustojen (EU:ssa yli 761 000 sivustoa) määrä kasvaa nopeasti. Useimmissa jäsenvaltioissa on jo joko säädetty verkkosisällön saavutettavuutta koskevaa lainsäädäntöä tai toteutettu muita siihen liittyviä toimenpiteitä. Lakien ja toimenpiteiden välillä on kuitenkin merkittäviä eroja.

Verkkosivustojen kehittämistä koskevilla markkinoilla toimi vuonna 2009 EU:n 27 jäsenvaltiossa noin 175 000 yritystä. Ne työllistivät noin miljoona työntekijää, ja niiden liikevaihto oli 144 miljardia euroa. Verkkosisällön saavutettavuutta koskevien markkinoiden arvoksi Euroopassa arvioidaan kaksi miljardia euroa. Markkinat voisivat kasvaa merkittävästi, sillä saavutettavuus toteutuu komission arvioin mukaan alle kymmenessä prosentissa verkkosivustoista. Verkkosivustojen saavutettavuus on merkittävää erityisesti toimintarajoitteisille tai vammaisille kansalaisille, joiden määrä (15 prosenttia EU:n työikäisestä väestöstä eli 80 miljoonaa henkeä) saattaa kasvaa merkittävästi unionin väestön ikääntyessä.

Verkkosisällön saavutettavuutta koskevat jäsenvaltioiden lähestymistavat eivät ole yhdenmukaisia ja luovat siksi esteitä sisämarkkinoille. Yli rajojen toimiville toimittajille aiheutuu ylimääräisiä tuotantokustannuksia.

Kilpailua, kilpailukykyä ja talouskasvua haittaa se, että yrityksillä ja erityisesti pk-yrityksillä ei ole riittävästi tietoa ja kapasiteettia, jotta ne voisivat noudattaa kaikkia eritelmiä ja menettelyjä. Kansalliset viranomaiset ja liike-elämän toimijat ovat epävarmoja siitä, mitä verkkosisällön saavutettavuusvaatimuksia mahdollisissa rajat ylittävissä palveluissa olisi noudatettava ja mikä olisi asianmukaisin toimintakehys verkkosisällön saavutettavuudelle. Julkista sektoria koskevien kansallisten toimenpiteiden ja vaatimusten yhdenmukaistamista EU:n tasolla ehdotetaan välttämättömänä edellytyksenä verkkosisällön saavutettavuutta koskevien markkinoiden pirstaleisuuden ja niillä vallitsevan luottamuspuulan lopettamiselle.

Koska verkkosivustojen kehittäjiä kannustetaan saavuttamaan mittakaavaetuja, tällä toimenpiteellä edistetään johdannaisvaikutusten sarjaa, joka kohdistuu ensin kaikkiin muihin julkisen sektorin verkkosivustoihin. Yhdenmukaistamisen seurauksena markkinatilanne paranee, työpaikat lisääntyvät, verkkosisällön saavutettavuus halpenee ja verkkosivustojen saavutettavuus paranee, mistä hyötyvät sekä valtionhallinto, liike-elämä että yksityishenkilöt.

Ehdotus vaikuttaa samansuuntaisesti kuin saavutettavuutta koskeva EU:n säädös (European Accessibility Act), joka koskee tavaroiden ja palvelujen, kuten tieto- ja viestintätekniikan, saavutettavuutta. Tämä käynnissä olevan vaikutustenarvioinnin jälkeen mahdollisesti annettava säädösehdotus painottuu yksityiseen sektoriin, joten sillä edistetään Euroopan digitaalistrategiassa esitetyn verkkosisällön täysimääräistä saavutettavuutta koskevan sitoumuksen täyttämistä. Säädöksen avulla varmistetaan, että saavutettavuus toteutuu myös peruspalveluita kansalaisille tarjoavien yksityisen sektorin toimijoiden verkkosivustoilla, joilla annetaan tietoa ja mahdollistetaan vuorovaikutus esimerkiksi

sopimusten solmimista, varausten tekemistä, laskuttamista ja laskujen maksamista sekä tuen saamista varten.

Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 9 artiklalla veloitetaan jäsenvaltiot ja EU toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa tieto- ja viestintätekнологiaan, internet mukaan luettuna.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Kohde ja soveltamisala

Direktiivin tavoitteena on julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuutta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen määrittämällä yhdenmukaistetut vaatimukset verkkosisällön saavutettavuudelle. Ehdotuksessa säädetään teknisistä säännöksistä, joiden avulla jäsenvaltioiden on tehtävä julkisen sektorin elinten tietynlaisten verkkosivustojen sisällöstä saavutettavaa (artikla 1.).

1) Direktiivin tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka koskevat julkisen sektorin elinten verkkosivustojen sisällön saavutettavuutta kaikkien käyttäjien ja erityisesti toimintarajoitteisten, kuten vammaisten, henkilöiden parissa.

2) Direktiivissä vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltioiden on tehtävä sellaisten julkisen sektorin elimille kuuluvien verkkosivustojen sisällöstä saavutettavia, joiden tyypit eritellään liitteessä.

3) Jäsenvaltiot voivat laajentaa tämän direktiivin soveltamisalan koskemaan myös muuntyyppisiä julkisen sektorin elinten verkkosivustoja kuin 2 kohdassa tarkoitettuja verkkosivustoja.

2.2 Pääasiallinen sisältö

Direktiivin tavoitteena on julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuutta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen määrittämällä yhdenmukaistetut vaatimuk-

set verkkosisällön saavutettavuudelle. Ehdotuksessa säädetään teknisistä säännöksistä, joiden avulla jäsenvaltioiden on tehtävä julkisen sektorin elinten tietynlaisten verkkosivustojen sisällöstä saavutettavaa.

Komission mukaan uuden direktiiviehdotuksen tarkoituksena on lähentää julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuutta koskevia jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Direktiivillä on tarkoitus tukea jäsenvaltioita niiden pyrkiessä noudattamaan verkkosisällön saavutettavuutta koskevia kansallisia sitoumuksiaan ja niitä julkisen sektorin elinten verkkosivustoja koskevia sitoumuksiaan, jotka liittyvät vammaisten henkilöiden oikeuksista tehtyyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen. Lisäksi direktiivillä pyritään tukemaan Euroopan tasolla monia poliittisia aloitteita, kuten Euroopan vammaisstrategia 2010—2020 (tieto- ja viestintätekniikan esteettömyys), Euroopan sähköisen hallinnon toimintasuunnitelma 2011—2015 (osallistavat ja esteettömät sähköiset viranomaispalvelut) ja Euroopan digitaalistrategia (julkisen sektorin elinten verkkosivustot ovat täysin saavutettavia vuoteen 2015 mennessä).

Direktiiviehdotuksella pyritään myös edistämään verkkosivustojen kehittämiseen liittyvää liiketoimintaa ja saavutettavuutta koskevia markkinoita sekä markkinoiden kasvua Euroopan Unionin alueella. Komission mukaan verkkosisällön saavutettavuutta koskevien markkinoiden arvoksi Euroopassa arvioidaan noin kaksi miljardia euroa ja markkinat voisivat kasvaa merkittävästi, koska vaatimusten noudattamisesta arvioidut julkiset menot voisivat itsessään muodostaa turvatut ja suurehkot markkinat verkkosivustojen kehittäjille.

Verkkosivustojen saavutettavuuden vaatimusten noudattamisesta viranomaisille aiheutuvat kustannukset on arvioitu direktiiviehdotuksen valmisteluvaiheessa. Komission arvion mukaan saatavat hyödyt ovat suuremmat kuin aiheutuvat kustannukset. Direktiiviehdotuksen mukaan markkinoita koskevan arvioinnin taustalla vaikuttaa myös se, että kansalliset viranomaiset ja liike-elämän toimijat ovat epävarmoja siitä, mitä verkkosisällön saavutettavuusvaatimuksia mahdollisissa rajat ylittävissä palveluissa olisi nouda-

tettava ja mikä olisi asianmukaisin toimintakehys verkkosisällön saavutettavuudelle. Julkista sektoria koskevien kansallisten toimenpiteiden yhdenmukaistamista EU:n tasolla ehdotetaan välttämättömänä edellytyksenä verkkosisällön saavutettavuutta koskevien markkinoiden pirstaleisuuden ja niillä vallitsevan luottamuspuolan lopettamiselle.

Direktiiviehdotuksen soveltamisala on rajattu koskemaan ainoastaan verkkosivustoihin perustuvia julkisen sektorin elinten verkkopalveluja. Lueteltuihin verkkosivustolajeihin kuuluvat sellaiset julkisen sektorin elinten tarjoamat tiedot ja palvelut, jotka ovat välttämättömiä, jotta kansalaiset voivat osallistua taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan ja jotta EU:n kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan.

Direktiiviehdotuksen esitetään koskevan seuraavia julkisen sektorin elinten verkkosivustoja:

- 1) Tuloverot: veroilmoitukset, verotuspäätökset
- 2) Työvoimatoimistojen työnhakupalvelut
- 3) Sosiaaliturvaetuudet: työttömyyskorvaukset, lapsilisät, sairauskulut (takautuva korvaaminen tai suora korvaus), opintotuet
- 4) Henkilökohtaiset asiakirjat: passi tai ajokortti
- 5) Auton rekisteröinti
- 6) Rakennuslupahakemukset
- 7) Poliisille tehtävä ilmoitus, esimerkiksi varkaudesta
- 8) Yleiset kirjastot, esimerkiksi aineistoluettelot ja hakutyökalut
- 9) Syntymä- tai avioliittotodistusten pyytäminen ja toimittaminen
- 10) Ilmoittautuminen korkea-asteen koulutukseen tai yliopistoon
- 11) Muuttoilmoitus
- 12) Terveystieteiden palvelut: vuorovaihteinen neuvonta tarjottavista palveluista
- 13) Potilaiden verkkopalvelut, ajanvaraukset.

Luettelo perustuu vuodesta 2001 lähtien toteutettuun sähköisiä viranomaispalveluita koskeneeseen vertailuun. Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan laajentaa verkkosivustolajien luetteloa.

Direktiiviehdotuksen tekniseksi kriteeristöksi valmistellaan parhaillaan eurooppalaisia standardia. Valmistelussa oleva standardi

perustuu World Wide Web Consortiumin (W3C) julkaisemien verkkosisällön saavutettavuusohjeiden version 2.0 (WCAG 2.0) AA-tason kriteereihin ja ohjeidenmukaisuuden vaatimuksiin. Nämä vaatimukset odotetaan otettavaksi huomioon eurooppalaisessa standardissa ja tämän jälkeen kyseiseen työhön perustuvassa yhdenmukaistetussa standardissa. Standardi ja yhteiset valvonnan menettämät julkaistaisiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja siinä osoitettaisiin tarvittaessa vaihtoehdot, joita on noudatettava kyseisiä standardeja sovellettaessa (5. artikla).

Sidosryhmät kaikkialla maailmassa käyttävät tällä hetkellä laajalti tekniikoita, jotka perustuvat World Wide Web Consortiumin (W3C) julkaisemien verkkosisällön saavutettavuusohjeiden version 2.0 (WCAG 2.0) AA-tason onnistumiskriteereihin ja ohjeidenmukaisuuden vaatimuksiin. Kansainvälinen standardisointijärjestö ja sähköalan kansainvälinen standardisointijärjestö (IEC) hyväksyvät verkkosisällön saavutettavuutta koskevan kansainvälisen standardin ISO/IEC 40500:2012. Se on täsmälleen sama kuin alkuperäinen WCAG 2.0.

Komission mukaan tällä direktiivillä varmistettaisiin, että verkkosisällön saavutettavuutta koskevaa yhdenmukaistettua Eurooppalaista standardia käytettäisiin tehokkaasti.

Ehdotuksen mukaan komissiolle on voitava antaa valta säätää delegoituja säädöksiä, koska verkkosisällön saavutettavuutta koskevat vaatimukset voivat muuttua häiriöitä aiheuttavan teknisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuoksi. Delegoiduilla säädöksillä määritellään tarvittaessa tarkemmin yhdenmukaistetut vaatimukset, joita tarvitaan asianomaisten verkkosivustojen saavutettavuuden varmistamiseksi (8. artikla).

Jotta nykyiset poliittiset sitoumukset voitaisiin täyttää viipymättä, edellä mainitut säännökset on pantava täytäntöön 31 päivään joulukuuta 2015 mennessä. Jäsenvaltioita pyydetään toteuttamaan lisätoimenpiteitä tiedottamisen, yhteistyöjärjestelyjen ja markkinoiden kasvun edistämiseksi. Lisäksi jäsenvaltioita pyydetään helpottamaan verkkosisällön saavutettavuuden laajentamista koskemaan myös muita kuin asianomaisia julkisen sektorin elinten verkkosivustoja, sillä se vauhdittaisi markkinoiden kasvua ja verkko-

sisällön tekemistä saavutettavammaksi EU:n kansalaisille (3. artikla).

Direktiiviehdotuksen mukaan verkkosisällön saavutettavuutta olisi valvottava jatkuvasti julkisen sektorin elinten verkkosivustojen kehittämisvaiheesta alkaen aina kaikkiin myöhempiin sisältöpäivityksiin asti. Jäsenvaltioita pyydetään valvomaan asianomaisia julkisen sektorin elinten verkkosivustoja käyttämällä yhdenmukaistettuja menetelmiä, jotka komissio vahvistaa direktiivissä säädetyn menettelyn mukaisesti. Yhdenmukaistettuun valvontamenetelmään kuuluisi verkkosivustojen verkkosisällön saavutettavuutta koskevien vaatimusten noudattamisasteen tarkistaminen yhdenmukaisin ja kaikissa jäsenvaltioissa käytettävien perusteiden, edustavien otosten (”näytteiden”) kerääminen ja valvonnan säännöllisyys. Jäsenvaltioiden olisi raportoitava vuosittain valvonnan tuloksista ja yleisemmin toimista, joita ne ovat toteuttaneet tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi. Jäsenvaltiot voivat luoda tarkistuksille sopivan järjestelmän vastuuviranomaisten nimittämisen yhteydessä (6. artikla).

Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on vuosittain laadittava kertomus valvonnan tuloksista. Kertomuksen olisi sisällettävä mittausaineisto ja tarvittaessa luettelo asianomaisista verkkosivuista sekä myös tieto mahdollisista lisäyksistä asianomaisten verkkosivustolajien luetteloon ja mahdollisista lisätoimenpiteistä (7. artikla).

3 Ehdotuksen vaikutukset Suomen lainsäädäntöön ja talouteen

3.1 Vaikutukset lainsäädäntöön

Direktiivin toimeenpano tulee aiheuttamaan muutos- ja/tai täydennystarpeita kansalliseen lainsäädäntöön, koska aihetta ei ole kansallisesti säädelty (”verkkosisällön saavutettavuus” vs. ”esteettömyys”). Nämä muutokset vaativat tarkempaa selvitystä ja arviointia.

Direktiiviehdotuksen artiklatekstit samoin kuin johdantokappaleet ovat varsin tulkinanvaraisia, joten niiden pohjalta on vaikea päätellä, millaisia vaikutuksia ehdotuksella olisi kansalliseen lainsäädäntöön. Tämän arvioimiseksi ehdotuksen yksityiskohdista

hankitaan tietoa ja sen vaikutuksia selvitetään neuvoston työryhmässä tapahtuvan jatkovalmistelun kuluessa.

3.2 Vaikutukset talouteen

Yleisenä arviona on, että direktiiviehdotuksen taloudelliset vaikutukset ovat merkittävät. Kokonaiskustannuksia on kuitenkin haasteellista arvioida ilman kattavampaa selvitystä kansallisesta lähtötilanteesta ja verkkosivustojen päivityskustannuksista.

Ehdotuksen tekniset saavutettavuuskriteerit tulevat perustumaan World Wide Web Consortiumin (W3C) julkaisemien verkkosisällön saavutettavuusohjeiden version 2.0 (WCAG 2.0) AA-tason vaatimuksiin. Vaatimusten noudattaminen aiheuttaa direktiivin piiriin kuuluvien verkkosivustojen hallinnoiville viranomaisille lisäkustannuksia, jotka muodostuvat mm. verkkosivustojen huomattavista sisällöllisistä ja rakenteellisista muutoksista ja päivitystarpeista sekä välttämättömistä verkkosivustojen saavutettavuus-tasojen kartoituksista.

Taloudelliset vaikutukset ehdotuksen sisältämiä verkkosivustoja hallinnoiville viranomaisille arvioidaan merkittäviksi, koska valtaosa nykyisistä julkisten elinten verkkosivustoista ei täytä direktiiviehdotuksen vaatimuksia ja täten edellyttävät merkittävää päivitystyötä ja verkkosivustojen toteutusten mittavia kilpailutuksia. Lisäksi direktiiviehdotuksen varsin kattava ja jatkuva raportointivelvoite edellyttää resursointia.

Komission mukaan jäsenvaltiolle, joissa ei ole toteutettu verkkosisällön saavutettavuutta koskevia toimenpiteitä, täysi saavutettavuus maksaisi komission arvion mukaan n. 37—88 miljoonaa euroa, muissa jäsenvaltioissa kustannukset olisivat vähäisemmät. Vuosittaiset kustannukset arvioidaan 41 miljoonan euron suuruiseksi, mikäli saavutettavuus toteutuisi kolmanneksessa verkkosivustoja. Yhteisiin valvonta- ja tiedonantovelvoitteisiin liittyvät raportointijärjestelmät maksaisivat noin 1,65 miljoonaa euroa. Täysi saavutettavuus koko EU:ssa vaatisi arviolta 260—560 miljoonan investoinnit. Kustannuksien muodostumiselle ei ole esitetty perusteita, joten niitä voidaan pitää korkeintaan suuntaa-antavina. Todelliset kansalliset kustannukset

voivat nousta huomattavasti arvioituja suuremmiksi. Komission kuvaamat taloudellisten hyötyjen muodostumiskriteerit jäävät epäselviksi ja varsinaiset hyödyt arvioidaan huomattavasti esitettyä vaatimattomammiksi.

Direktiivin edellyttämä jatkuva seuranta, verkkopalvelujen auditointi ja raportointi tulevat aiheuttamaan myös jatkuvia kustannuksia, joita on haasteellista arvioida, koska ehdotuksen kattamien verkkosivustojen määrää Suomessa ei tällä hetkellä tunneta. Suomessa viranomaisten verkkosivustoista WCAG 2.0 –tason vaatimukset täyttävien sivustojen määrän voidaan arvioida olevan alle 5 prosenttia. Komission esittämää arviota nykyisen 5–10 prosenttia saavutettavuusasteen kasvamisesta 45 prosentin tasolle ilman toimenpiteitä vuoteen 2015 mennessä ei voida pitää uskottavana, koska tämä tarkoittaisi viranomaisten saavutettavuuskriteerit täyttävien verkkosivustojen määrän kymmenkertautumista ilman lisäresursointia.

4 Oikeusperusta

Direktiiviehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla, koska ehdotuksen katsotaan koskevan sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja palvelujen vapaata liikkuvuutta.

Direktiivissä säädetään delegoitujen säädösten käytöstä SEUT-sopimuksen 290 artiklan mukaisesti. Artiklassa annetaan lainsäätäjälle mahdollisuus siirtää komissiolle valta antaa muita kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä, soveltamisalaltaan yleisiä säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyn säädöksen tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia. Tällaista menettelyä noudatettaisiin, jotta eriteltäisiin tarkemmin direktiivin 3 artiklassa säädetyt verkkosisällön saavutettavuutta koskevat vaatimukset ja määritettäisiin eurooppalainen standardi tai sen osat, joilla vaatimustenmukaisuusolettama toteutuu kyseiset vaatimukset täyttävissä asianomaisissa verkkosivustoissa (8. artikla).

5 Toissijaisuusperiaate

Toissijaisuusperiaatetta sovelletaan, koska asiat, joita ehdotus koskee, eivät kuulu EU:n

yksinomaiseen toimivaltaan. komission mukaan ehdotuksen tavoitteita ei voida saavuttaa riittävällä tavalla pelkästään jäsenvaltioiden toimin seuraavista syistä:

1) Ehdotukseen liittyy valtioiden rajat ylittäviä näkökohtia, joita ei voida käsitellä yksittäisten jäsenvaltioiden toimin. Kuten tutkimukset ja kuulemiset osoittavat, kansallisen tason toimet eivät riitä kansallisten toimenpiteiden lähentämiseen ja yhdenmukaistetun lähestymistavan koordinoituun täytäntöönpanoon.

2) Erot kansallisten lähestymistapojen välillä aiheuttavat rasitteita ja esteitä yrityksille, jotka pyrkivät vuorovaikutukseen yli rajojen. Tämä rajoittaa verkkosisällön saavutettavuutta koskevien tuotteiden ja palvelujen kypsien julkisten hankintojen markkinoiden toimintavapautta ja saattaa rajoittaa niiden kansalaisten liikkuvuutta, jotka käyttävät avustavia teknologioita.

3) Voimavaroja voitaisiin käyttää tehokkaammin hyödyntämällä yhdenmukaistettuja vaatimuksia ja osallistumalla yhteistyöjärjestelmään, jossa jaettaisiin hyviä toimintatapoja, taitotietoa ja toimintamalleja, joilla vastataan tekniikan kehittämiseen.

5.1 Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaate turvataan rajaamalla ehdotus koskemaan vain tiettyjä verkkosisustoja (niiden lajeja) ja antamalla jäsenvaltioille mahdollisuus laajentaa tätä koskevaa lueteloa. Lisäksi jäsenvaltiot voivat itse päättää merkittävistä täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista, kuten valita viranomaisen, joka vastaa vaatimusten noudattamisen tarkistamisesta.

6 Toisten jäsenvaltioiden kannat

Useissa jäsenvaltioissa kansallinen valmistelu on vielä kesken. Kommentit ja kysymykset ovat koskeneet etenkin direktiiviehdotuksen varsinaista lopullista soveltamisalaa, kansallisia kustannuksia ja raportointivelvoitetta sekä SEUT-290 artiklan mukaista delegoitujen säädösten käyttöä verkkosisältöjen saavutettavuutta koskeviin vaatimuksiin.

7 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Kansallista valmistelua on toteutettu yhteistyönä valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön kesken. Valmistelussa on kuultu järjestöjä ja asiantuntijoita.

Direktiiviehdotusta on käsitelty kansallisesti televiestintäneuvoston valmistelujen yhteydessä viestintäjaoston (EU19) kokouksessa 28 päivänä toukokuuta 2013.

Direktiiviehdotuksesta on ennen tätä U-kirjelmää annettu E-kirjelmä eduskunnalle (E 23/2013 vp. 21.3.2013).

Direktiivin valmistelutilanteesta on tiedotettu hallintovaliokuntaa helmikuussa 2014.

Asian käsittely televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä on aloitettu keväällä 2013. Direktiiviehdotus on käsitelty televiestintäneuvostossa 6 päivänä kesäkuuta 2013, jossa jäsenmaille on tuotu tiedoksi puheenjohtajan (Irlanti) tilanneselvitys direktiivin käsittelyn etenemisestä. Suomi on jättänyt direktiiviehdotuksesta tarkasteluvarauksen. Direktiiviehdotuksen 1. käsittely parlamentissa oli 24–27 päivänä helmikuuta 2014.

Direktiiviehdotuksen varsinainen käsittely ei ole edennyt Irlannin tilanneselvityksen jälkeen ja direktiiviehdotus käytännössä raukeaa käynnissä olevien eurovaalien jälkeen.

8 Ahvenanmaan itsehallinto

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 1 ja 4 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia sekä maakunnassa sijaitsevien kuntien hallintoa koskevissa asioissa.

9 Valtioneuvoston kanta

9.1 Yleistä

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotuksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina, mutta suhtautuu varauksin direktiiviehdotuksen sisältöön erityisesti standardoinnin ja raportoinnin sekä toimeenpanon kustannusvaikutusten osalta.

Direktiiviehdotuksen tavoiteltavat vaikutukset ovat kannatettavia ja linjassa hallitusohjelman kanssa mutta sen toteuttamismahdollisuudet esitettyssä aikataulussa ovat vähäiset, koska kyse on merkittävästä ja kokonaisvaltaisesta julkisen hallinnon verkkosivustouudistuksesta.

9.2 Raportointi

Valtioneuvosto pitää direktiivin vaikuttavuuden seurantaa tärkeänä. Raportointinnettely ei kuitenkaan saisi aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Vuosittainen seuranta- ja raportointivelvoite edellyttäisi viranomaisten verkkosivustojen kattavaa kartoitusta, seurantaprosessien kehittämistä ja jatkuvaa seurantaa, sekä kansallista seurantaa toteuttavan viranomaisen nimeämistä ja resursointia.

Raportoinnin vastuita, perusteita ja raportoitujen tietojen käyttöä ei ole selvennetty, eikä direktiiviehdotuksessa käy ilmi, mitä tietoja verkkosivustoista tulee kerätä ja raportoida. Raportoitujen tietojen käyttöä ja säilytystä jatkossa ei ole kuvattu.

9.3 Kansalliset kustannukset

Direktiivin kansalliset kustannusvaikutukset oletetaan huomattaviksi ja niiden tarkempi arviointi edellyttäisi kattavaa selvitystä viranomaisten verkkosivustojen nykyisestä saavutettavuustasosta sekä kustannushyötyarviota suhteessa tavoiteltavaan saavutettavuustasoon (WCAG 2.0 AA).

Saavutettavuusvaatimusten toteuttaminen ja jatkuva seuranta aiheuttanevat huomattavia kustannuksia erityisesti verkkosivuja hallinnoiville viranomaisille. Direktiivin toimeenpanon tuottamille kustannussäästöille ei ole esitetty perusteita. Yhden jäsenvaltion kohdalla (UK) esitettyjä 8 prosenttia säästöjä ei voitane pitää suoraan verrannollisina muiden jäsenvaltioiden mahdollisiin kustannussäästöihin ilman tarkempaa arvioita direktiivin vaikutuksen alaisista verkkosivustoista, koska kansallinen tilanne ja verkkosivustojen tuotantokustannukset vaihtelevat huomattavasti.

9.4 Delegoidut säädökset

Ehdotukseen sisältyy komissiolle siirrettävä valta antaa delegoituja säädöksiä ja määrittellä tarvittaessa tarkemmin yhdenmukaistetut vaatimukset, joita tarvitaan asianomaisten verkkosivustojen saavutettavuuden varmistamiseksi.

Komission mukaan delegoidut säädökset toisivat jäsenvaltioille uuden teknisen kriteeristön yhdenmukaistamaan julkishallinnon verkkopalveluita saavutettavuuden osalta mutta saavutettavuuden yksityiskohdista säädettäisiin komission toimesta. On kyseenalaista, onko kansallisen päätösvallan siirtäminen tarkoituksenmukaista näiden yksityiskohtien osalta vai pystyttäisiinkö riittävän saavutettavuuden toteutumiseen ja valvontaan vaikuttamaan tehokkaammin kansallisella tasolla noudattamalla tiukemmin nykyisiä suosituksia ja lisäämällä resursointia.

Lisäksi tulee tarkastella, onko tarkoituksenmukaista siirtää delegoitua päätöksentekoa komissiolle, mikäli päätöksenteon kohteena olevan standardin sisältöä ja vaikutuksia ei tunneta etukäteen.

9.5 Aikataulu

Direktiivin noudattamisen edellyttämien kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten on tultava voimaan viimeis-

tään 30 päivänä kesäkuuta 2014 (10. artikla). Ehdotettu direktiivi on esitetty täytäntöön pantavaksi 31 päivä joulukuuta 2015 mennessä. Valtioneuvoston alustava arvio on, että esitetty aikataulu tulee aiheuttamaan merkittäviä haasteita erityisesti verkkosivustojen saavutettavuusvaatimusten toteutuksen ja kattavan valvontamekanismin osalta.

9.6 Standardointi

Direktiiviehdotuksen pyrkimys saavutettavuuden standardointiin on kannatettava mutta nykyinen kansainvälinen saavutettavuutta määrittelevä standardi voitaneen katsoa riittäväksi saavutettavuuskriteeristöksi, joten varsinainen tarve toteuttaa erillinen eurooppalainen standardi on kyseenlainen.

Yhdenmukaiseksi saavutettavuuskriteeristöksi suositetaan otettavaksi ehdotuksen teknisenä perusteena oleva WCAG 2.0 vastaava kansainvälinen ISO/IEC 40500:2012 standardi.

Mikäli nykyinen komission toimeksiannon mukainen standardiehdotus katsotaan tarpeelliseksi direktiivin perustaksi, tulisi direktiivin valmisteluprosessia jatkaa vasta eurooppalaisen standardin ratifioinnin jälkeen, jotta saadaan selkeä kuva, mihin teknisiin vaatimuksiin ja valvontamekanismeihin direktiivin toimeenpanossa tullaan sitoutumaan.